

 Vitaal sportbeleid Waddinxveen
Beleid dat werkt

 Opdrachtgever
Gemeente Waddinxveen

 Referentienummer
990274/20160128Vis01

 Samenstelling
Sibo Arbeek
Doriene Bakker
nota 28 januari 2016

 Zekeringstraat 46 | 1014 BT Amsterdam
Postbus 59112 | 1040 KC Amsterdam
+31 (0)88 235 04 27
www.icsadviseurs.nl

Voorwoord

Met veel plezier presenteer ik u 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen'. Hierin schetsen we de kaders voor het nieuwe sportbeleid dat past bij een veranderende maatschappij waarin de sportbeleving mee verandert.

Minder mensen verbinden zich aan een vereniging. Er wordt meer individueel gesport. De kijk op vrijwilligerswerk verandert. Nederland vergrijsst. Allemaal ontwikkelingen die hun weerslag hebben op de manier waarop we sport beleven en inrichten.

In 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen' kijken we ook naar optimaal gebruik van formele en informele sportplekken, naar de bijdrage die sport levert aan gezondheid en naar de faciliteiten die nodig zijn om een gevarieerd sportaanbod te kunnen waarborgen.

Deze nota is tot stand gekomen met inbreng van en na consultatie van sportverenigingen en maatschappelijke organisaties. Ook bij de verdere uitwerking zullen zij nadrukkelijk betrokken worden. 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen' is gericht op samen doen en samenwerken, niet alleen bij de totstandkoming van dit plan en het uitvoeringsplan maar ook daarna in de praktijk. Sport staat niet (meer) op zichzelf, maar wordt gezien in een bredere sociale samenhang. De eerste stap is gezet.

Brigitte Leferink,
Wethouder Sport.

0 Samenvatting Vitaal Sportbeleid Waddinxveen

Waddinxveen heeft behoefte aan nieuw sportbeleid. De maatschappij verandert immers en dat heeft ook gevolgen voor hoe mensen willen sporten. Mensen zijn minder aan een vereniging verbonden en sporten meer op individueel niveau. Verenigingen vergrijzen daardoor en velen kennen een terugloop van het aantal leden. Dit brengt de continuïteit in gevaar, want kennis en ervaring zijn hierdoor niet altijd meer als vanzelfsprekend aanwezig. Daarnaast wordt het voor verenigingen steeds lastiger om structureel activiteiten aan te bieden, omdat de 'oude' vrijwilliger aan het verdwijnen is. Tegelijkertijd hebben mensen behoefte aan sociale samenhang. De uitdaging is om het aanbod van de verenigingen en de behoefte van de inwoners beter te verbinden, zodat ze elkaar kunnen versterken en zowel het voortbestaan als de kwaliteit van de verenigingen niet in het geding komen.

Het 'oude beleid' van de gemeente was gebaseerd op de traditionele positie van sport en sportverenigingen en voldoet niet aan de huidige, maatschappelijke sportbeleving. Met het nieuwe 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen' wordt een steviger verbinding gelegd tussen vraag en aanbod. Belangrijk hierbij is dat nadrukkelijk de relatie wordt gelegd tussen inwoners, sportverenigingen en andere maatschappelijke partners met de (lokale) overheid. En dat er wordt ingespeeld op de trend dat de georganiseerde sport ontwikkelt naar het sporten en bewegen in de openbare ruimte. Hoewel er meer individueel wordt gesport, blijft er ook veel behoefte aan het sporten in groepen. Al deze vraagstukken hebben in het nieuwe sportbeleid een passende plaats gekregen. Met voorstellen die de individuele sporters verbinden, zoals de inzet van buurtsportcoaches. Het 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen' laat zien, dat een passend sportaanbod in buurten en wijken zeker haalbaar is. Dit sluit ook aan bij de ambitie van de landelijke overheid, die dit voor iedereen mogelijk wil maken, op een veilige en toegankelijke manier.¹

Een aantal verenigingen in Waddinxveen speelt in op de behoefte van de samenleving en organiseert (van oudsher) aanvullende activiteiten. Andere verenigingen bieden die mogelijkheden voor contact of activiteiten nog niet aan: ze voelen zich belemmerd door bestaande wet- en regelgeving of kennen het bestaan en de mogelijkheden van bepaalde regelingen niet ('regeling sportimpuls' of de mogelijkheden voor samenwerking met de buurtsportcoach). Door elkaar te leren kennen, bijvoorbeeld via een op te zetten *Waddinxveense Sportcafé*, kunnen verenigingen hun kennis en ervaringen delen en hun krachten bundelen. Hiermee kunnen ze het aanbod van activiteiten voor de Waddinxveense samenleving vergroten en zetten ze tegelijk zichzelf, als een belangrijke kernwaarde in de samenleving, op de kaart.

¹ Beleidsbrief Sport, *Sport en bewegen in Olympisch perspectief*, 19 mei 2011

‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ onderschrijft dat de sociale functie van de verenigingen een belangrijke meerwaarde is. Om die reden wil de gemeente Waddinxveen blijvend bijdragen aan een vitaal en duurzaam sportaanbod. Weliswaar in een veranderde rol: meer faciliterend en deels coördinerend én in grotere samenwerking met de verenigingen. Dat heeft gevolgen voor de rol van verenigingen, hun activiteiten en voor de sportinfrastructuur en het gebruik van de (sport)accommodaties in zijn algemeenheid. Brengen en halen én samen delen zijn de kernbegrippen binnen de nieuwe (beleids)visie. Met als doel dat zowel het potentieel van verenigingen als de (sport)accommodaties beter benut zullen worden. Het ‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ stelt als vervolgstappen voor dat een aantal taken verzelfstandigd wordt. Tegelijk moeten er een goede tarievenstructuur komen, in relatie met goede prestatieafspraken.

‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ is geslaagd als:

- Formele en informele sportplekken optimaal gebruikt worden, in samenhang met het goed benutten van sportaccommodaties en sportparken;
- Sport en bewegen bijdraagt aan het gezond houden van mensen en ervoor zorgt dat ze elkaar ontmoeten en activiteiten delen;
- Sportverenigingen, gemeente en maatschappelijke partners samenwerken om het aanbod aan sport en bewegen binnen de gemeente structureel te versterken;
- De verenigingen goed worden gefaciliteerd zodat hun sportaanbod en hun verenigingsstructuur gewaarborgd is.

‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ is gericht op samen doen en samenwerken. In de komende periode werkt de gemeente met alle partijen die betrokken zijn bij sport en sportbeleid én sociale samenhang aan de totstandkoming van een goed uitvoeringplan.

Inhoud

0	Samenvatting Vitaal Sportbeleid gemeente Waddinxveen.....	2
1	Perspectief vitaal sportbeleid	6
1.1	Leeswijzer	7
2	Uitwerking visie sport en bewegen	8
2.1	Van aanbod- naar vraaggestuurd	9
2.2	Bestaand beleidskader	9
3	Landelijk trends rond sport en bewegen.....	11
3.1	Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).....	11
3.2	Sport en bewegingsstimuleringsprogramma van het Rijk	11
3.2.1	Buurtsportcoaches	11
3.2.2	Sportimpuls	11
3.3	Openbare ruimte	12
3.4	De Vereniging Sport en Gemeenten	12
3.5	Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen	12
3.6	Samenvatting belangrijkste ontwikkelingen en trends.....	13
3.7	Leerpunten voor Waddinxveen	13
4	Sport en bewegen in Waddinxveen	14
4.1	Sportaanbod in Waddinxveen	14
4.1.1	Zwembad	14
4.1.2	Binnensport	14
4.1.3	Buitensport.....	14
4.1.4	(particulier) Sportaanbod	14
4.2	Sporten en bewegen in Waddinxveen	14
4.2.1	Bewegen volgens de norm.....	15
4.2.2	Sportdeelname	15
4.2.3	Wijze van sporten	15
4.3	Conclusie	16
5	Kaders vitaal sportbeleid	17
5.1	Aanzetten vanuit de ambtelijke organisatie:.....	17
5.1.1	Verbinding met brede maatschappelijke doelstellingen	17
5.1.2	Doelen vitaal sportbeleid	18
5.1.3	Rol gemeente.....	18
5.1.4	Kansrijke sportclusters	18
5.2	Aanzetten vanuit de verenigingen.....	19
5.2.1	Wat doen verenigingen al?	20
5.3	Wat gebeurt er al?.....	21
5.3.1	Buurtsportcoaches WadBeweegt	21
5.3.2	Sportimpuls	22
5.3.3	Aanbod Sportservice Zuid-Holland.....	22
5.3.4	Openbare ruimte	22
6	Verder invullen vitaal sportbeleid	23
6.1	Kansrijke verbindingen	23
6.2	Uitvoeringsprogramma's	23
6.2.1	Rol gemeente.....	23
6.2.2	Rol verenigingen	24
6.2.3	Rol en bijdrage van maatschappelijke organisaties	25
6.2.4	Rol eventueel sportbedrijf	25
6.3	Vervolgstappen.....	26
6.3.1	Verder werken met de verenigingen	26
	Bijlage 1 Bronvermelding	28
	Bijlage 2 Veranderende rol gemeentelijke organisatie	29
	Bijlage 3 Succesvolle landelijke pilots	30

1 Perspectief vitaal sportbeleid

De gemeente Waddinxveen wil een vitale en gezonde gemeente zijn, met inwoners die zo lang mogelijk actief blijven en deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Actief sporten en bewegen dragen ook bij aan een gemeenschap waarin mensen elkaar ontmoeten en ervaringen delen. Dit leidt onder meer tot minder eenzaamheid, meer sociale betrokkenheid, meer integratie en gezondere inwoners. Een goed sportbeleid draagt bij aan dit maatschappelijk doel.

‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ brengt in beeld dat het oude beleid van de gemeente uitging van de meer traditionele positie van sport en sportverenigingen in de maatschappij. En dat dit niet langer voldoet als je kijkt naar de huidige, maatschappelijke wijze van sportbeleving. De gemeente keek vooral naar de functionaliteit van de (breedte-)sport en was daar ook in haar organisatie op ingericht. Die wijze van benadering van sport volstaat niet meer. Verenigingen vergrijzen in meer of mindere mate en kennen vaak een terugloop van leden. Dit brengt de continuïteit in gevaar, omdat kennis en ervaring verdwijnen en het wordt lastiger om op een structurele basis (sport)activiteiten aan te bieden, omdat het aantal vrijwilligers afneemt. Ook zijn mensen minder aan een vereniging verbonden en sporten meer op individueel niveau. De exploitatie van sportverenigingen staat hierdoor onder druk. Een andere ontwikkeling is dat mensen wel behoefte hebben aan sociale contacten en samenhang. De uitdaging is om het aanbod van de verenigingen en de behoefte van de inwoners beter op elkaar aan te laten sluiten, zodat ze elkaar versterken.

Waddinxveen heeft van oudsher een sterke verenigingsstructuur en koestert die. Er is een groot aanbod van sport en bewegen, waardoor een rijk breedtesportklimaat is ontstaan. Met haar sportaccommodaties (sporthallen, sportzalen, sportparken, zwembad) faciliteert de gemeente de activiteiten die vanuit die vele verenigingen georganiseerd en aangeboden worden. Dat

gebeurt op een natuurlijke, informele wijze, waarbij iedereen welkom is en waarmee sociale netwerken in stand worden gehouden. Zonder die verenigingsstructuur zou het lastiger zijn om activiteiten op het gebied van sport en bewegen te organiseren. De gemeente wil verenigingen maximaal faciliteren zodat ze kunnen doen waar ze goed in zijn: activiteiten rond sport en bewegen organiseren.

Dit beleidsplan zet in op het verder versterken en faciliteren van de verenigingsstructuur in de gemeente Waddinxveen. Dat hoeft niet altijd in financiële zin, maar kan ook door expertise op verschillende terreinen in te zetten. De gemeente ziet voor zichzelf de uitdaging hoe ze verenigingen beter kan ondersteunen. En welke instrumenten daarbij nodig zijn. In goede samenwerking met sportverenigingen en maatschappelijke partners wil de gemeente ook de exploitatie van de (sport)accommodaties verbeteren. Hierbij treedt ze meer op als netwerkpartner, dan als opdrachtgever. Het ‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ levert nieuwe inzichten rond sport en bewegen. Dat heeft gevolgen voor de rol van verenigingen, hun activiteiten en voor de sportinfrastructuur in zijn algemeenheid. De rol van de gemeente verandert naar meer verbindend, faciliterend en deels coördinerend. In het nieuwe beleid draait alles om samenwerken en samen delen.

Het ‘Vitaal Sportbeleid Waddinxveen’ helpt de gemeente, verenigingen en maatschappelijke partners om een aantrekkelijk, veilig en goed bereikbaar aanbod aan activiteiten voor alle doelgroepen te organiseren.

1.1 Leeswijzer

Het 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen' is vooral een procesdocument met heldere prestatieafspraken tussen gemeente, maatschappelijke partners en sportverenigingen. Deze afspraken sluiten aan bij de veranderingen in de samenleving en gaan uit van een aantal principes: afspraken maken, goed organiseren en nakomen. Tenslotte is iedere vereniging in Waddinxveen anders en dat verlangt maatwerk.

Het rapport kent de volgende opbouw:

- Hoofdstuk 2 werkt de visie verder uit;
- Hoofdstuk 3 geeft een beeld van de landelijke ontwikkelingen;
- Hoofdstuk 4 geeft de huidige (sport)situatie van Waddinxveen weer;
- Hoofdstuk 5 werkt het vitaal sportbeleid verder uit en geeft de resultaten van de gesprekken met de verenigingen weer;
- Hoofdstuk 6 vult het beleidskader in en geeft een voorzet voor het vervolg en de implementatie;
- Bijlage 1: een weergave van de geraadpleegde bronnen en een overzicht van de bijeenkomsten en werksessies;
- Bijlage 2: de resultaten van organisatie-brede ambtelijke sessies rond vitaal sportbeleid;
- Bijlage 3: een overzicht van succesvolle pilots uit het land.

2 Uitwerking visie sport en bewegen

De gemeente Waddinxveen wil nieuw sportbeleid formuleren, waarin verbinding wordt gelegd tussen de wens naar meer sociale samenhang enerzijds én het aanbod van de sportverenigingen anderzijds. Bij het opstellen van het 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen' is nadrukkelijk de relatie gelegd tussen inwoners, sportverenigingen, andere maatschappelijke partners en de (lokale) overheid. De verplaatsing van sporten binnen een verenigingsstructuur naar sport en bewegen in de openbare ruimte, vraagt om aandacht voor deze nieuwe sport en beweegomgevingen. Ook de verbinding met de bestaande infrastructuur, bijvoorbeeld met de inzet van buurtsportcoaches, is hierbij aan de orde. Daarbij is de trend weliswaar dat mensen steeds meer individueel sporten, maar ook weer meer de verbinding zoeken en in groepen opereren. Het is daarom van belang voor ogen te houden hoe de samenleving van morgen eruit ziet.

In het nieuwe sportbeleid staat de samenwerking tussen gemeente, verenigingen en stakeholders centraal. De gemeente heeft een belangrijke rol in het waarborgen van een bepaalde basis en samenhang. Daarnaast heeft de gemeente een taak om sportverenigingen te ondersteunen bij de invulling van hun veranderende rol. Dat vraagt wel om een aanpassing van de rol van de gemeente: van regisserend en bepalend naar meer faciliterend. De potentie van verenigingen en de verenigingsstructuur kan beter benut worden ten behoeve van het sociale domein. En dit geldt ook voor de huidige sportaccommodaties. Waar het gaat om taken als re-integratie, participatie, onderwijs, jeugdzorg, aspecten als obesitas én taken op het gebied van welzijn, kan sport namelijk een belangrijke bijdrage leveren. In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap kan het tevens zo zijn dat een vereniging of een aantal verenigingen het eigendom, beheer en onderhoud van accommodaties op zich nemen.

Wat zijn binnen het vitaal sportbeleid belangrijke kernbegrippen:

- Binnen de keten van maatschappelijke organisaties werken de gemeente en de partners samen om sportbeleid als een vitaal middel in te zetten;
- De huidige voorzieningen, accommodaties en infrastructuur zijn belangrijk voor de gezondheid van én ontmoeting tussen inwoners. De gemeente ziet het als haar taak om deze waardevolle plekken te borgen en ziet erop toe dat zij hun betekenis houden voor de samenleving;
- De gemeente ziet kansen om haar sportvoorzieningen, accommodaties en infrastructuur in te zetten voor taken die de gemeente heeft in het sociale domein;
- De gemeente wil maatschappelijk verantwoord ondernemerschap stimuleren;
- Bij de verandering van sport en bewegen naar informele sport en beweegruimten, dicht bij de mensen, wordt waar mogelijk de kennis en capaciteiten van de partners benut met de inzet van buurtsportcoaches;
- Om de fysieke infrastructuur van de sportvoorzieningen in stand te houden bekijkt de gemeente hoe deze voorzieningen optimaler gebruikt en geëxploiteerd kunnen worden.

Vitaal sportbeleid legt de focus op doen. In de trits kennis, houding en gewenst gedrag wordt op verandering niveaus een verandering ingezet:

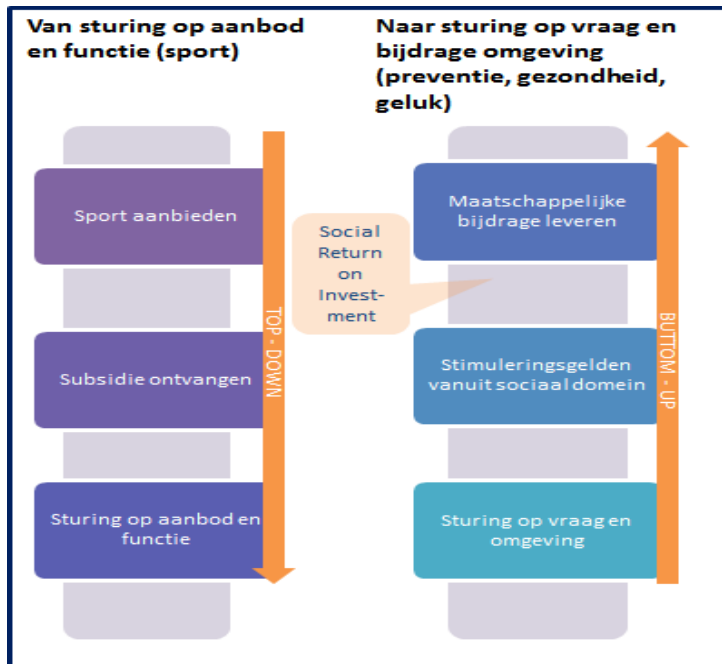
- De rol van de gemeente is bepalend. In drie sessies met ambtelijk vertegenwoordigers is een aantal denklijnen uitgezet (zie bijlage 2). Deze kunnen in de vervolgfase worden vertaald naar een effectieve inrichting van de gemeentelijke organisatie en het verder uitwerken van instrumenten;

- De gemeente heeft in meerdere sessies met de verenigingen gediscussieerd als inbreng voor het sportbeleid. De verenigingen hebben aangegeven actief betrokken te willen blijven bij de uitvoering van 'Vitaal Sportbeleid Waddinxveen'.

2.1 Van aanbod- naar vraaggestuurd

Het volgende schema geeft een goed beeld van de maatschappelijke ontwikkelingen in relatie tot de aansturing van de sportinfrastructuur:

Het schema laat de ontwikkeling zien van een aanbodgerichte omgeving naar een omgeving die meer vraaggestuurd is. Aan de linkerkant biedt een vereniging een specifieke activiteit voor een specifieke doelgroep aan. Daarbij ontvangt de club een vorm van subsidie en betaalt aan de gemeente huur voor het gebruik van een voorziening. Aan de linkerkant stuurt de gemeente op input en aan de rechterkant van het schema op outcome (de verwachte opbrengst). De rol van de gemeente verandert van controller naar facilitator. Vanuit het huidig perspectief dekt de betaalde huur door een vereniging maar een deel van de kosten van een accommodatie of een sportpark. In dat geval zou een tarief eerder verhoogd dan verlaagd moeten worden.

Bij een aanbodgestuurde aanpak benadert de gemeente de sport vooral fysiek (accommodatie) en financieel (tarieven). Als de exploitatie niet sluitend is, kan de gemeente besluiten om aan de knop van de tarieven te draaien om het evenwicht te herstellen. Als gevolg hiervan komen de verenigingen meer onder druk en ontstaat een negatieve spiraal. Het vitaal sportbeleid zal daarom een nieuw financieel kader moeten brengen, waarbij behalve naar benutting en bezetting (en op basis daarvan tarifiering) ook naar nieuwe vormen van ondernemerschap en maatschappelijk rendement zal worden gekeken.

2.2 Bestaand beleidskader

De gemeente Waddinxveen heeft door de jaren heen een goed georganiseerde sportinfrastructuur opgebouwd, met een rijk verenigingsleven en een breed sportaanbod.

In het coalitieakkoord 2014-2018 staat het volgende:

“B&W vinden het zwembad en andere sportactiviteiten in Waddinxveen van groot belang en onderstrepen de waarde daarvan voor de Waddinxveense samenleving.” Het is een belangrijke doelstelling om een vitale en sportieve gemeente te zijn, waarbij elke inwoner wordt gestimuleerd en gefaciliteerd om gezond te bewegen en te sporten, in georganiseerd of niet georganiseerd verband. De komende periode willen we samen met de beheercommissies en andere betrokkenen onderzoeken hoe het beheer van het zwembad en de andere sportaccommodaties verder geoptimaliseerd kan worden.

In het Collegeprogramma 2014-2018 staat het volgende:

Mens in Ontwikkeling - Sport:

- We zetten het project buurtsportcoaches voort,
- We streven naar een kwalitatief en kwantitatief niveau van sportaccommodaties,
- We bevorderen het gebruik van publieke ruimten (waaronder sportvelden en schoolpleinen) buiten openingstijden.

Vitaal Sportbeleid Waddinxveen heeft binnen de gemeente al een lange maatschappelijke en bestuurlijke voorgeschiedenis. Eerdere pogingen om een Sportraad op te richten zijn mislukt. De wens om nu wel te slagen is ingebed in actief beleid:

1. In 2009 is het ‘beleidskader voor sport en bewegen’ vastgesteld, waarbij doelstellingen zijn geclusterd in de aandachtsgebieden Accommodaties, Participatie, Organisatie en Sport als middel en Communicatie. Ten aanzien van de accommodaties werd het volgende vastgesteld:
 - De sportaccommodaties vormen de basisinfrastructuur. Er dient een kwantitatief en kwalitatief aanbod aan sportaccommodaties aanwezig te zijn, dat aansluit op de activiteitenbehoefte;
 - Er wordt gestreefd naar een multifunctioneel gebruik en clustering van sportaccommodaties;

- De tarieven van de (sport-)accommodaties zijn meer kostendekkend;
- De tarieven voor de (buiten-)sportaccommodaties zijn eenduidig en transparant.

2. In de ‘Nota taakstellende bezuiniging sport’, van 18 mei 2011, is invulling gegeven aan de taakstelling van de gemeente door:
 - overdracht van (enkele) onderhoudstaken naar verenigingen;
 - tariefsverhoging binnen- en buitensportaccommodaties;
 - differentiatie toe te passen op basis van zelfwerkzaamheid.
3. In 2012 is, in samenwerking met inwonerpanels, gewerkt aan de ‘Visie op maatschappelijke voorzieningen’. De kernwaarden voor het begrip ‘passend voorzieningenniveau’ zijn:

- Multifunctionaliteit;
- Samenwerking;
- Diversiteit;
- Ondernemerschap.

Kenschets huidige situatie gemeente:

De gemeente Waddinxveen formuleert de eigen positie als volgt: de huidige positie van de gemeente ten opzichte van eigendom, beheer en exploitatie is divers en de versnipperde taken en verantwoordelijkheden binnen de gemeente op het gebied van sport zijn aanleiding voor verandering. Tegelijkertijd realiseert de gemeente zich dat de positie van verenigingen steeds verder onder druk staat, terwijl de waarde van de vereniging helder is en toeneemt. De gemeente zou de verenigingen meer willen faciliteren dan nu het geval is. Om goede volgende stappen te zetten, rond bijvoorbeeld het proces van verzelfstandiging van een aantal taken en het ontwikkelen van een eigentijds kader voor tarieven in relatie met goede prestatieafspraken is een vitaal sportbeleid nodig.

3 Landelijk trends rond sport en bewegen

De gemeente Waddinxveen staat niet alleen in het formuleren van een nieuw en vitaal beleidskader voor sport en bewegen. Wat zijn de landelijke trends:

3.1 Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Nederlanders sporten vandaag de dag gemiddeld meer dan tien jaar geleden. Dat sporten gebeurt steeds vaker op individuele basis of in zelf georganiseerde groepen voor bijvoorbeeld wandelen, hardlopen en fitness. Laatstgenoemde trend heeft ertoe geleid dat het aantal lidmaatschappen van sportverenigingen in de afgelopen tien jaar percentueel niet is toegenomen, ondanks het toenemend besef dat sporten goed is voor onze gezondheid.²

3.2 Sport en bewegingsstimuleringsprogramma van het Rijk

Het rijk levert een actieve bijdrage om sport en samenleving meer met elkaar te verbinden. Het huidig programma bestaat uit twee onderdelen:

- Buurtsportcoaches;
- Sportimpuls.

² Sociaal en Cultureel Planbureau, *Rapportage Sport 2014*, p. 18-19

3.2.1 Buurtsportcoaches³

Gemeenten kunnen *buurtsportcoaches* (voorheen combinatiefunctionarissen) aanstellen die worden ingezet om verbindingen te leggen tussen sport, onderwijs, zorg en welzijn. Het doel is om samenwerking tot stand te brengen en diverse doelgroepen (jongeren, ouderen, gehandicapten, niet-westerse migranten) in beweging te krijgen. De buurtsportcoach wordt voor 40% gesubsidieerd door het rijk en voor 60% uit lokale cofinanciering. De inzet van de buurtsportcoach biedt de georganiseerde sport de mogelijkheid om aan te sluiten bij een maatschappelijk breed gedragen en breed ingezet beleid en een wijkgerichte aanpak. De samenwerking met het onderwijs is bedoeld om gezondheidszorg, educatie, sport en welzijn aan elkaar te verbinden en deze banden te versterken.⁴

3.2.2 Sportimpuls⁵

De regeling *sportimpuls* geldt voor sportaanbieders, waarbij er voor een periode van twee jaar een rijkssubsidie van 100% mogelijk is. Sportimpuls is een opstartsubsidie, bedoeld om nieuwe activiteiten van de grond te krijgen. Een nieuw initiatief vraagt namelijk veel meer investering dan het continueren van aanbod. In de opstartfase dient de sportaanbieder deelnemers uit de beoogde doelgroep te werven, de deskundigheid van het kader te verhogen en mogelijk materialen aan te schaffen. Met de subsidie kan de sportaanbieder een vliegende start maken en nieuwe verbindingen leggen (met andere sportaanbieders of initiatiefnemers van activiteiten). Om te voorkomen dat na twee jaar het aanbod weer verdwijnt, dient de organisatie al vanaf de start van het project toe te werken naar een situatie waarin kosten en baten na twee jaar in balans zijn. Voorwaarde is ook dat

³ www.sportindebuurt.nl, 23 augustus 2015

⁴ Sociaal en Cultureel Planbureau, *Rapportage Sport 2014*, p. 18-19

⁵ www.sportindebuurt.nl, 23 augustus 2015

de gemeente het initiatief onderschrijft en dat het ook binnen het beleidskader van de gemeente past.

3.3 Openbare ruimte

Er is in toenemende mate aandacht voor de indirecte invloed van de inrichting van de omgeving op de gezondheid. Zo heeft de aanwezigheid van veilige wandel-, fiets-, sport- en spelmogelijkheden een positief effect op het actieve beweeggedrag van mensen. Vragen die daarbij spelen zijn: heeft meer groen in de woonomgeving een positief effect op de gezondheid van mensen? En draagt een goed ingerichte openbare ruimte, die uitnodigt tot ontmoeten, bij aan sociale cohesie?⁶ Enerzijds neemt het belang van informele sport- en beweegplekken in de openbare ruimte toe. Anderzijds neemt het belang van de georganiseerde sport als plek voor samen sporten en elkaar ontmoeten toe.

3.4 De Vereniging Sport en Gemeenten

De Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) haalt een aantal, voor dit beleidsplan relevante punten aan in een recent interview met het blad Schooldomein⁷:

“Verenigingen kunnen een toegevoegde waarde bieden binnen het sociale domein. Sport en bewegen is goed voor de gezondheid en versterkt de sociale cohesie.”

“Door de benutting van accommodaties te vergroten, wordt de exploitatie van sportaccommodaties en sportparken verbeterd.”

⁶ <http://www.nationaalkompas.nl/gezondheidsdeterminanten/omgeving/milieu/inrichting-leefomgeving/inrichting-leefomgeving-samengevat/>, 23 augustus 2015

⁷ Schooldomein nummer 1, oktober 2015, p. 8-11

“De totale kosten van sportaccommodaties voor gemeenten en VWS bedragen in totaal ruim 1,6 miljard Euro. Ten opzichte van de kosten in de zorg is dit slechts een afrondingsgetal geworden. Het gaat er niet om wat sport kost, maar wat kost het als we sport niet goed inzetten. Hier liggen kansen voor samenwerking met de sociale wijkteams en zorgaanbieders.”

Al deze veranderingen vragen veel van verenigingen. Als het uitgangspunt is om verenigingen in hun kracht te zetten en de gemeente dit wil ondersteunen dan betekent dat dat gemeenten verenigingen moet faciliteren en ondersteunen zodat zij vanuit hun kracht, hun DNA, kunnen blijven acteren. Dit wordt bijvoorbeeld gerealiseerd door de inzet van buurtsportcoaches. Daarnaast is er een gezamenlijke taak om de verenigingen toekomstbestendig te maken, hierbij gaat het om de verandering van zaken als het ‘verenigingsleven’, een nieuw soort lidmaatschap en vrijwilligers.

3.5 Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen

Genereert Sport en bewegen een economische waarde bij re-integratieprojecten? Die ingewikkelde vraag die vanuit veel gemeenten wordt gesteld aan het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB), is beantwoord in een nieuw ontwikkeld Beleid Ondersteunend Rekenmodel⁸. NISB en econoom Pieter Verhoogt van Sport2B hebben nu die landelijke kengetallen en die ervaring in de praktijk in één rekenmodel, het BOR, samengebracht. Dit is met name interessant voor beleidsmakers van gemeenten, vooral vanuit sportbeleid of sociale zaken. Het model geeft inzicht in de maatschappelijke (meer)waarde van sport en bewegen binnen re-integratie. Uit de berekening komt naar voren dat sport en bewegen maatschappelijk gezien een meerwaarde heeft in vergelijking tot re-integratietrajecten zonder aandacht voor sport en bewegen. Dit is een interessante conclusie, ook met het oog op de veranderingen in de

⁸ www.nisb.nl, 7 oktober 2015

participatiewet. NISB hoopt dat de uitkomst van dit model als vertrekpunt kan dienen voor gesprekken over de kracht van sport en bewegen in re-integratie. De gegevens uit het model kunnen bijdragen aan beleid- en besluitvorming, maar vervangen de kennis en kunde van lokale experts en beleidsmakers niet.

3.6 Samenvatting belangrijkste ontwikkelingen en trends

De kern van ontwikkelingen rond sport en het sociale domein op een rij:

- Een aantal jaren geleden keken gemeenten nog heel functioneel naar sportbeleid, nu wordt steeds meer lokaal maatwerk in de wijken en kernen geboden;
- Het belang van een ketenaanpak neemt toe, want alleen lukt het de verenigingen vaak niet meer. Anders organiseren betekent meer sturing op het sociale domein en een andere invulling van taken en verantwoordelijkheden;
- Gemeenten denken vaak nog teveel vanuit een financiële structuur, waarbij tariefverhogingen worden doorgevoerd om kosten te dekken. Dit systeem is op termijn niet meer haalbaar, omdat de opbrengsten van exploitaties vanuit verenigingen teruglopen;
- We verwarren de accommodatie vaak met de vereniging, die er gebruik van maakt. Als optimalisatie het doel is moet je kijken hoe de benutting van de sportaccommodaties op een aanvullende manier kan worden opgevoerd, bijvoorbeeld door de maatschappelijke betekenis van sportaccommodaties te vergroten;
- De verenigingen vragen om een open sportpark te realiseren is de verkeerde vraag. Vraag verenigingen vanuit hun kracht mee te doen

waarbij de gemeente een faciliterende en verbindende rol voor haar rekening neemt;

- Gemeenten moeten zich niet meer alleen focussen op het beheer van hun sportaccommodaties waar 80% van de middelen naar toe gaat, maar op de potentie en meerwaarde van verenigingen voor de samenleving;
- De ongeorganiseerde sport vindt veelal plaats in de openbare ruimte. Daarom is aandacht voor de inrichting van deze informele sport en beweegplekken van belang; zorg dat deze omgeving uitnodigt om te bewegen en te ontmoeten. De bestaande sportinfrastructuur kan hieraan een bijdrage leveren, deze verbinding ontstaat bijvoorbeeld door de inzet van buurtsportcoaches.

3.7 Leerpunten voor Waddinxveen

De gesprekken met de verenigingen in Waddinxveen bevestigen het landelijk beeld. Daarbij is het van belang de verenigingen in hun kracht te zetten en tegelijkertijd te werken aan een versterking van de sportinfrastructuur. Sportaccommodaties zijn een belangrijke ontmoetingsplek waar meerdere maatschappelijke functies geclusterd zijn.

Tenslotte verandert de rol van de gemeente, maar is het per definitie niet zo dat alle taken uitbesteed of op afstand gezet kunnen worden. De noties uit 3.6 geven aan dat het van belang is om anders naar het beleidsterrein sport te kijken, door bijvoorbeeld de connectie te maken met ontwikkelingen binnen het sociaal domein (en de kansen voor sport). Dat betreft zaken als aansturing, beheer en organisatie en toekomstige positionering.

4 Sport en bewegen in Waddinxveen

Dit hoofdstuk geeft het sportaanbod in de gemeente weer. De gemeente Waddinxveen is een groene gemeente met 25.891 inwoners⁹ (8816 inw/km², Juli 2015) op een langgerekt oppervlak van 29,40 km². De gemeente is opgebouwd uit verschillende wijken met een deels eigen profiel¹⁰. Sinds 2009 stabiliseert de bevolkingsgroei van krimp naar minimale krimp. Waddinxveen kan groeien naar ongeveer 30.000 tot 35.000 inwoners als de wijk Park Triangel is gebouwd.

4.1 Sportaanbod in Waddinxveen

4.1.1 Zwembad

- Gouwebad De Sniep
- Recreatie- en wedstrijdzwemmen. Doelgroepen, zwemlessen, verenigingen en scholen

4.1.2 Binnensport

- Sporthal De Dreef
- Sportzaal De Groenswaard
- Sportzaal De Duikelaar
- Gymzaal Johannes Postlaan

4.1.3 Buitensport

De gemeente beschikt zelf over 19 sportvelden die door acht verenigingen worden gebruikt:

⁹ Juli 2015, CBS

¹⁰ Gemeente Waddinxveen, 2012, *Visie op maatschappelijke voorzieningen Waddinxveen* "Activiteit zoekt accommodatie", leefstijlonderzoek

- Sportcomplex 't Suyt
 - Voetbalvereniging CVV BV Fair
- Sportcomplex Het Gouwebos
 - Atletiekvereniging Antilope, schuttersvereniging
- Sportpark Sniep Oost
 - Voetbalvereniging ASW, korfbalvereniging Korbis, handbalvereniging ROWAH, beachvolleybalvereniging Timios
- Sportpark Sniep West
 - Hockeyvereniging Waddinxveen
- Hondensport Middelburgse Weg
 - HSVW hondensport
- Natuurijsbaan Oranjewijk
 - IJclub Waddinxveen

4.1.4 (particulier) Sportaanbod

Daarnaast is er nog een ruim (particulier) sportaanbod in de gemeente dat op andere locaties sportactiviteiten aanbiedt; zoals:

- Maneges Reigersburgh en Paardendal
- Dans-, turn- en sportcomplex TOOS Plaza
- Zes sportscholen en fitnesscentra
- Tennisvereniging Be Fair (Sniep West), De Gouwe Smash en Tennisvereniging Waddinxveen (Gouwebos)
- Jeu de boules vereniging Waddinxveen (Gouwebos)

4.2 Sporten en bewegen in Waddinxveen

Wat is de stand van zaken in de gemeente Waddinxveen op het gebied van sport en bewegen? Sportservice Zuid-Holland laat het volgende beeld zien (augustus 2015).

4.2.1 Bewegen volgens de norm

Bewegen in Waddinxveen (norm NNGB/ Nederlandse Norm gezond bewegen: 5 keer per week 2 keer 30 min.):

Beweegdeelname regelmatig:	Waddinxveen	Zuid-Holland
<i>Totaal</i>	42%	47%
6-11 jaar:	40%	37%
12-17 jaar:	61%	54%
18-34 jaar:	35%	47%
35-44 jaar:	42%	42%
45-54 jaar:	41%	44%
55-64 jaar:	43%	48%
65+:	46%	50%
Lichamelijke handicap:	27%	43%
Chronische aandoening:	28%	47%

Op basis van dit overzicht ligt er een aandachtspunt op de leeftijdsgroepen vanaf 45 jaar en de mensen met een lichamelijke handicap en een chronische aandoening. Zij zouden te weinig gezond bewegen, in relatie tot het referentiepercentage in Zuid-Holland.

4.2.2 Sportdeelname

Sportdeelname regelmatig	Waddinxveen	Zuid-Holland
<i>Totaal:</i>	64%	67%
6-11 jaar:	86%	86%
12-17 jaar:	68%	83%
18-34 jaar:	57%	65%
35-44 jaar:	62%	79%
45-54 jaar:	41%	70%

55-64 jaar:	60%	59%
65+:	67%	54%
Lichamelijke handicap:	63%	47%
Chronische aandoening:	57%	52%

Op basis van dit beeld ligt er een aandachtspunt vanaf de leeftijdsgroepen vanaf 12 jaar, waarbij de sportdeelname in Waddinxveen aanmerkelijk minder zou zijn dan het referentiepercentage in Zuid-Holland. Vanaf de leeftijdsgroep van 55 jaar is er sprake van een positieve verhouding. Dat geldt ook voor de specifieke groepen lichamelijke handicap en chronische aandoening.

4.2.3 Wijze van sporten

Als het gaat om de *wijze van sporten* schetst het onderzoek het volgende beeld:

	Verenigings-Verband	Commercieel	Anders georganiseerd	Niet georganiseerd
ZH	33%	19%	17%	39%
WxV	37%	18%	18%	36%

4.3 Conclusie

Deze cijfers voor de gemeente Waddinxveen geven goed aan wat de aandachtspunten zijn:

- Sporten is belangrijk, maar steeds meer mensen sporten niet (meer) in verenigingsverband. Daarbij neemt de behoefte om gezamenlijk te sporten wel weer toe;
- Vanaf de leeftijdsgroep 12 jaar en ouder is er een duidelijke afname in het regelmatig sportdeelneming en dat geldt ook voor de groep ouders, die te druk zijn met werken en zorgtaken om in verenigingsverband te sporten;
- In zijn algemeenheid is er een aandachtspunt voor actief bewegen voor specifieke doelgroepen. Om deze percentages beter te duiden is overleg met de aanbieders van zorg en welzijn nodig.

5 Kaders vitaal sportbeleid

De sportverenigingen spelen een belangrijke rol in het leggen van verbindingen in de samenleving, omdat de verenigingsstructuur voor alle leeftijdsgroepen toegankelijk is. Tegelijkertijd is de accommodatie een potentieel aantrekkelijke plek om veel activiteiten en ontmoetingen te organiseren voor alle doelgroepen in de samenleving. De kansen voor een gezonde exploitatie zijn het grootst in een omgeving die betekenisvol is en kansen biedt. Op die manier zijn er kansen voor social return on investment en wordt maatschappelijk verantwoord ondernemen gestimuleerd:

- Daarvoor zijn accommodaties en sportparken nodig die toegankelijk zijn en een breed activiteitenaanbod kennen, bij voorkeur van 's morgens tot 's avonds;
- Dat betekent dat accommodaties niet meer afzonderlijk, maar in samenhang worden gezien;
- En dat accommodaties niet meer als object of afzonderlijk, maar als kansrijke plek worden gewaardeerd. Welke potentie ligt er, welke activiteiten worden er nu en in de toekomst aangeboden, in hoeverre kan de accommodatie of het park beter worden benut dan nu het geval is?

Tijdens de bijeenkomsten gaven de verenigingen aan dat ze nog veel meer met elkaar kunnen samenwerken en elkaar kunnen helpen om problemen op te lossen.

Dit bredere maatschappelijk sportbeleid maakt dat beslissingen rond vastgoed (objectgestuurd) worden gekoppeld aan een omgevingsgerichte en kansrijke benadering vanuit het sociale domein. Op die manier blijven de mogelijkheden voor kansrijke verbindingen gewaarborgd, met garanties voor een duurzame exploitatie. Die verbindingen ontstaan zowel op buurt- en wijkniveau als binnen de gemeente of de regio.

5.1 Aanzetten vanuit de ambtelijke organisatie:

Bij de ontwikkeling van vitaal sportbeleid speelt mee hoe de ambtelijke organisatie in kan spelen op actuele ontwikkelingen. In een aantal sessies op het gemeentehuis is dat uitgewerkt rond verschillende thema's (bijlage 2). Aan de workshops namen vertegenwoordigers van de afdelingen Maatschappij, Bedrijfsvoering, Ruimte en Publieksplein deel, naast deskundigen op het gebied van gegevensbeheer en bevolkingsprognoses. Hieronder de belangrijkste uitkomsten.

5.1.1 Verbinding met brede maatschappelijke doelstellingen

Vitaal sportbeleid helpt de gemeente, maatschappelijke organisaties en verenigingen om de fysieke en sociale infrastructuur verder te versterken. Daarnaast biedt het handvatten om een goed onderbouwde keuze te maken voor het toekomstige beheer en onderhoud van de accommodaties. Dit zou bijvoorbeeld kunnen in de vorm van een sportbedrijf. Een mogelijkheid ligt daar in het maken van nieuwe arrangementen, samen met zorginstellingen, verenigingen, corporaties en ouderenbonden. Die arrangementen bestaan uit een combinatie van beweegactiviteiten, ontmoeting, informatie en leefstijlverandering. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in vitaliteit van de doelgroep, leeftijd en beperkingen. Op basis daarvan wordt bepaald welke beweegactiviteit, hoeveel professionele inzet en hoeveel begeleiding door vrijwilligers nodig is. Als professioneel opdrachtgever kan de gemeente het sportbeleid vormgeven. Prestatieafspraken kunnen op basis van het sportbeleid inhoudelijk geformuleerd en getoetst worden. Deze gelden dan als een 'programma van eisen' voor de opdrachtformulering aan een sportbedrijf, ongeacht de vorm (intern, extern of verzelfstandigd).

5.1.2 Doelen vitaal sportbeleid

Vitaal sportbeleid is geslaagd:

- Bij een optimaal gebruik van formele en informele sportplekken;
- Wanneer stakeholders en organisaties vanuit sport, zorg, welzijn en het centrum voor Jeugd en Gezin elkaar weten te vinden en samenwerken;
- Wanneer mensen bewust zijn van de waarde van sport en bewegen en gemotiveerd en geïnspireerd meedoen;
- Wanneer sport bijdraagt aan de transformatie in het sociaal domein;
- Wanneer sportverenigingen zich bewust zijn van hun rol binnen het sociale domein.

Sport kan een rol vervullen in het sociaal domein, bijvoorbeeld op het gebied van dagbesteding, re-integratie en preventie. De verenigingen kunnen betrokken worden bij het stimuleren van beweging en sport in de openbare ruimte. Keuzes en concrete acties op dat gebied hebben een plek in het uitvoeringsplan.

5.1.3 Rol gemeente

Wat kan en moet de rol van de gemeente zijn:

- Wegnemen van obstakels en het faciliteren van goede initiatieven;
- Een actieve rol spelen in het bewust worden van de transformatie binnen het sociale domein;
- Pilots starten en initiëren waarin sport en welzijn- en zorgaanbieders samenwerken;
- Accommodaties geschikt maken om als open sportpark te fungeren;
- Integrale samenhang tussen stakeholders coördineren;
- Helpen draagvlak creëren;

- Prestatieafspraken maken en daarop de nieuwe tarievenstructuur inrichten;
- Stimuleren van kennis en vaardigheden (platform/ sportraad) om binnen het sociaal domein samen te werken en kansen te zien;
- Kennis delen rond jeugd, ontmoetingsplakken en preventieve jeugdhulp in relatie tot sport en bewegen.

5.1.4 Kansrijke sportclusters

Een belangrijke doelstelling van het vitaal sportbeleid is om betekenisvolle omgevingen te creëren, die veilig, aantrekkelijk en goed toegankelijk zijn. In een ambtelijke werkgroep is gekeken naar kansrijke beleidsbrede verbindingen vanuit de huidige sportinfrastructuur. Dat heeft tot het volgende beeld geleid, waarbij de gemeente in vier kwadranten is verdeeld, die elk een eigen profiel en accenten hebben. Het is zeker niet zo dat bestaand aanbod zich tot de eigen omgeving beperkt, maar het geeft wel een indicatie om verdere accenten te leggen.

Gekeken is naar de opbouw van wijken¹¹ in relatie tot de sportinfrastructuur, om daarmee te onderzoeken welke kansrijke verbindingen mogelijk zijn. Wijken, gebieden en buurten kennen andere behoeften en aandachtspunten. Dit vertaalt zich in een aanbod van activiteiten en in de multifunctionele inzet van sportaccommodaties. Van belang is dat gemeenten, sportverenigingen en maatschappelijke partners aandacht hebben voor deze verschillen en op zoek gaan naar samenwerking, open staan voor verkenning van de raakvlakken en bereid zijn om buiten bestaande kaders te denken. Een belangrijk onderdeel hierbij is het gezamenlijk, met de sportverenigingen en maatschappelijke partners nadenken over de mogelijkheden en beperkingen van verschillende soorten sportaccommodaties. Grofweg is er een onderscheid tussen zwem-, binnen-

¹¹ Gemeente Waddinxveen, 2012, *Visie op maatschappelijke voorzieningen Waddinxveen "Activiteit zoekt accommodatie"*, leefstijlonderzoek

en buitensportaccommodaties. Ieder soort accommodatie heeft zijn eigen bereik. Dat is van invloed is op het welslagen van een combinatie van activiteiten op één plek. Daarbij is gekeken of de verschillende aanbod punten voldoen aan de vijf belangrijkste uitgangspunten:

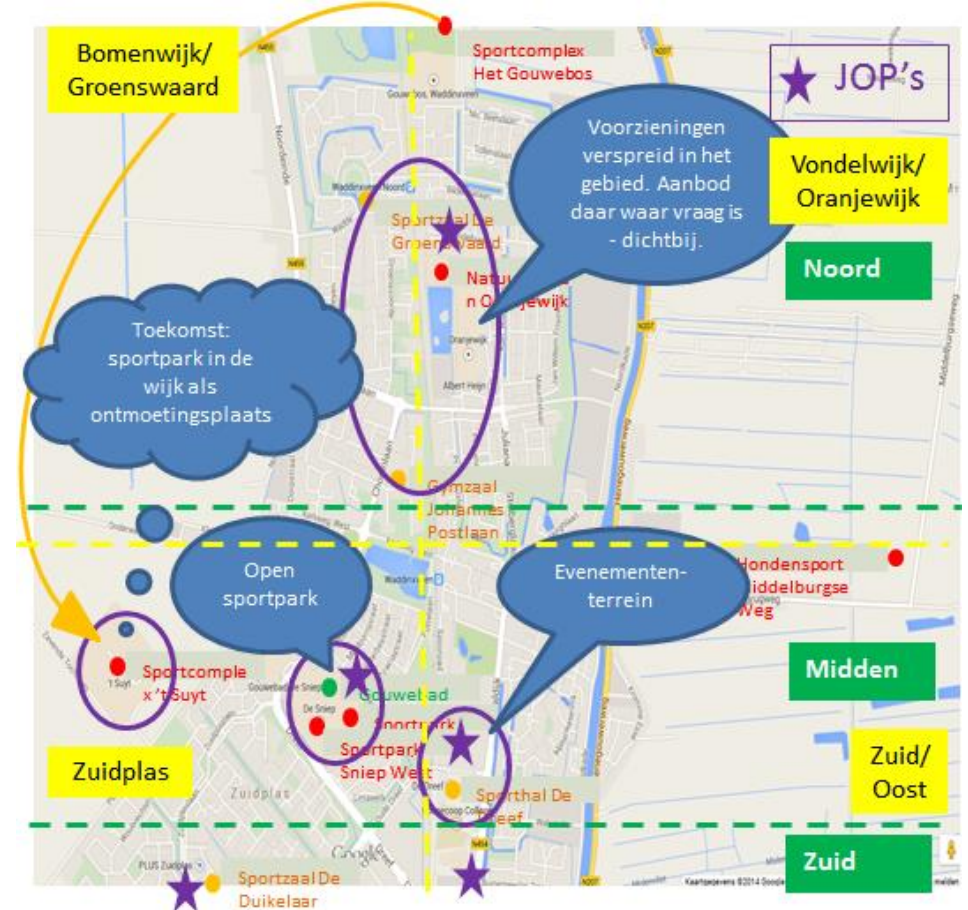
- Van besloten naar openbaar;
- Van exclusieve gerichtheid op verenigingen naar gerichtheid op bredere doelgroepen;
- Van hekken en obstakels naar een barrièrevrije infrastructuur;
- Van specifieke naar generieke multifunctionele voorzieningen;
- Van uitsluitend sport, naar combinaties van sport, recreatie, ontmoeting, welzijn, cultuur en zorg.

De bestaande binnen- en buitensportaccommodaties zijn niet allemaal geschikt voor de nieuwe arrangementen, zowel in openingstijden, functionaliteit als toegankelijkheid. Om ervoor te zorgen dat een sportpark breed toegankelijk is, is het goed om de parken en accommodaties waar nodig aan te passen op een aantal onderdelen.

De kansenkaart, zoals hier weergegeven, kan in het vervolgtraject worden gebruikt om met de verenigingen na te denken over aanvullende (meer wijkgerichte) activiteiten.

5.2 Aanzetten vanuit de verenigingen

Een aantal verenigingen heeft terechte kritiek op de wijze waarop de gemeente de verenigingen faciliteert. Afspraken worden niet altijd nagekomen; de kwaliteit van de dienstverlening laat soms te wensen over. Mede om die reden willen de verenigingen actief betrokken worden in vitaal sportbeleid dat werkt en tot het gewenste doel leidt; versterking van de vereniging. In een tweetal bijeenkomsten is met de verenigingen gesproken. Belangrijk daarbij is op onderdelen onderscheid te maken tussen

binnensport, buitensport en het zwembad en uiteraard tussen verenigingen onderling.

De verenigingen geven een aantal verbeteringsuggesties:

- Op dit moment worden in de relatie met de gemeente beperkingen gevoeld, laten we samen kijken hoe we die weg kunnen nemen. De gemeente komt haar afspraken niet na, bijvoorbeeld ten aanzien van het evalueren en bijstellen van bestaande tarieven;
- De (binnen-)tarieven zijn veel te hoog, vergeleken met tarieven in omliggende gemeenten, 'daarmee jaag je verenigingen de gemeente uit en dat kan niet de bedoeling zijn'. Zet de tarieven meer als

- beleidsinstrument in om ‘goed gedrag’ te belonen en meer te differentiëren;
- De gemeente belemmert sportverenigingen in het faciliteren van activiteiten, waardoor ze maatschappelijk verantwoord ondernemerschap frustreert. Er zijn geen heldere afspraken rond het organiseren van aanvullende activiteiten.;
- Faciliteer dat verenigingen en maatschappelijke organisaties elkaar meer ontmoeten, om zodende kansrijke ontwikkelingen mogelijk te maken;
- De gemeente beloont zelfwerkzaamheid ten aanzien van onderhoud en beheer niet met kortingen op de tarieven en scheert iedereen over dezelfde kam.

De verenigingen vinden dat met deze verbeter suggesties de randvoorwaarden gecreëerd worden om hun bijdrage aan maatschappelijke doelen te vergroten. Zo ontstaan de volgende mogelijkheden:

- Verenigingen kunnen hun energie volop inzetten in het meer participeren in kansrijke maatschappelijke initiatieven;
- Verenigingen werken samen aan een versterking van de eigen netwerkstructuur, waardoor ze elkaar beter kunnen faciliteren en op de hoogte brengen van kansrijke initiatieven en activiteiten.

Er is geen behoefte aan een zwaar opgetuigde projectorganisatie. De verenigingen geven aan dat er wel behoefte is aan een faciliterende en deels coördinerende rol vanuit de gemeente. Deze coördinerende rol zou een aantal taken omvatten:

- Het fungeren als klankbord van de verenigingen, met als doel hen te faciliteren;
- Het opzetten van een Waddinxveens sportcafé, om daarmee de communicatie te bevorderen, ervaringen te delen en ontmoeting tussen partijen te stimuleren;

- Het als intermediair samen met de verenigingen, maatschappelijke organisaties en lokale ondernemers formuleren van een aantal maatschappelijke doelen;
- Het meer inzetten van het tarievenstelsel als prikkel op basis van een aantal heldere outputcriteria, zoals zelfwerkzaamheid, structureel aanbieden van activiteiten binnen het sociale domein, etc.;
- Het meedenken over een bredere en betere exploitatie van buitensport door in de organisatie ervan te faciliteren. Te denken valt aan een verenigingsmanager die de taal van de verenigingen spreekt, die zorgt voor continuïteit van het aanbod en de noodzakelijke verbindingen borgt;
- Het communiceren over en delen van good practises.

5.2.1 Wat doen verenigingen al?

De vertegenwoordigers van de verenigingen stellen dat actieve participatie van inwoners een doel van de gemeente is, maar tegelijkertijd de vrijwilligersstructuur vaak onder druk staat. De tendens is echter dat het aantal vrijwilligers afneemt en daarmee een structureel gegarandeerd aanbod onder druk komt te staan. De tendens is dat er wel mensen zijn die een vrijwillige bijdrage willen leveren, maar dan incidenteel. Het probleem daarbij is dat het daarmee lastiger wordt een breed aanbod te bieden. Het beeld is bijvoorbeeld dat ouders hun kinderen 's middags afleveren om zelf vrije tijd te hebben en geen eigen bijdrage aan de vereniging leveren. Automatisch wordt ervan uitgegaan dat de vereniging open en beschikbaar is. De verenigingen in de gemeente Waddinxveen geven aan dat ze vaak al op onderdelen zijn opgeschoven naar activiteiten in het sociale domein. Zij zien het ook als logisch dat zij een meer actieve rol in de samenleving spelen en worden daar ook graag beter in gefaciliteerd.

Enkele voorbeelden:

- *ASW heeft twee voetbalteams voor autistische jongeren, die nu ook aan de reguliere competitie deelnemen. Het betreft een particulier initiatief vanuit enkele ouders, dat is uitgegroeid tot een regulier aanbod van de vereniging;*
- *ASW en Antilope nemen deel aan het project “Fit aan het Werk”, waarbij re-integreerders als tegenprestatie voor sportdeelname bij de sportvereniging vrijwilligerswerk doen, om daarmee hun kansen op de arbeidsmarkt weer te vergroten. Dat heeft ASW weer vier vaste vrijwilligers opgeleverd;*
- *De Reddingsbrigade heeft een G-team, dat deel wil nemen aan activiteiten, maar daarin belemmerd wordt door de beperkingen van de vervoersregeling;*
- *De basketbalvereniging Bouncers Basketball is een leerwerkbedrijf van het ROC ID College in Gouda, waardoor overdag activiteiten kunnen worden georganiseerd en tegelijkertijd de samenwerking met onderwijs wordt versterkt;*
- *De schaatsvereniging wil graag een activiteit voor kinderen met obesitas opzetten, maar is daarin belemmerd door de kosten van de schaatsbaan tijdens andere dan de reguliere openingstijden.*

Er zijn veel meer voorbeelden waarbij sportverenigingen actief zijn binnen het sociaal domein. Dat is immers inherent aan sport en bewegen in de samenleving. Deze voorbeelden geven aan dat verenigingen op een eigen manier al bezig zijn om binnen het sociale domein aanvullende activiteiten te organiseren. Zij staan open voor vragen uit de samenleving. Soms voelen ze zich belemmerd door de bestaande wet- en regelgeving, waar het gaat om het aanbieden en organiseren van activiteiten. Vaak gaat het om individuele contacten en activiteiten, die bij andere verenigingen nog niet bekend zijn, maar waar wel interesse

voor is. Ook weten verenigingen niet altijd welke mogelijkheden bestaande regelingen bieden, zoals de regeling sportimpuls of de mogelijkheden van samenwerking met de buurtsportcoach.

5.3 Wat gebeurt er al?

5.3.1 Buurtsportcoaches WadBeweegt

De gemeente Waddinxveen heeft haar inzet van buurtsportcoaches verwoord in het projectplan Buurtsportcoaches ‘WadBeweegt’. De gemeente Waddinxveen heeft 3,9 fte buurtsportcoaches met combiregelingen met stichting Jeugd- en Jongerenwerk en Palet Welzijn. In 2016 wil de gemeente naar 5,6 fte buurtsportcoaches gaan.

De gemeente zoekt vooral de verbinding met de scholen, omdat een relatie met tussenschoolse opvang en naschoolse opvang voor de hand ligt. De scholen zijn aangeschreven. Er is een buurtsportcoach actief vanuit Jongerenwerk die sport en beweeg activiteiten organiseert in de wijk om op die manier contact te leggen met de jeugd van Waddinxveen. Daarnaast heeft de gemeente ook een buurtsportcoach die op het gebied van ouderen en zorg en welzijn fungeert. Deze coach organiseert vooral kortstondige activiteiten met en voor ouderen.

De buurtsportcoach kan de verbindingen leggen met bestaande sportverenigingen en hen bewust maken van de mogelijkheden die er zijn om groepen uit de samenleving te faciliteren. Hiertoe is recent een bijeenkomst geweest in samenwerking met Sportservice Zuid-Holland, zie volgende paragraaf.

5.3.2 Sportimpuls

Goed voorbeeld in Waddinxveen is Realfit: Tennisvereniging Be Fair gaat samen met onder andere de GGD, Den Edel Sport BV, het Coenecoop College en Sportservice Zuid-Holland het programma Realfit Waddinxveen opzetten. Het doel van dit project is om een passend sport- en beweegaanbod te creëren voor jongeren van 12-18 jaar met overgewicht en obesitas uit de gemeente Waddinxveen en om een structurele samenwerking op te zetten tussen sport- en beweegaanbieders en partijen uit de zorg, onderwijs en welzijn.

5.3.3 Aanbod Sportservice Zuid-Holland

Sportservice Zuid-Holland biedt sportaanbieders een aantal sessies aan, waarin gericht wordt gewerkt aan een duurzame versterking van het eigen aanbod onder de noemer 'Nieuw aanbod - Nieuwe leden'. Directe aanleiding vormt de vraag: 'heeft de club/vereniging over 5 tot 10 jaar nog bestaansrecht als sportaanbieder?' Daarbij gaat het om aspecten als (1) een snelle analyse van huidige en nieuwe doelgroepen, (2) een stappenplan voor een nieuw aanbod, (3) het plannen en uitvoeren van reclame en marketing en (4) het plannen en uitvoeren van een wervingsactie.

Na de eerste bijeenkomst gaan ASW, ROWAH, Kwiek en Korbis het aanbod van Sportservice Zuid-Holland volgen om een goed en toekomstbestendig bedrijfsplan op te stellen.

5.3.4 Openbare ruimte

Het speelruimteplan 'Kwaliteit door buitenspel!' gaat over speelvoorzieningen in het openbaar gebied voor de doelgroep 0 tot 18 jaar, dus ook sport en speelplekken. Zo is er een sportplek nabij de Wingerdflat en zijn er veel basket- en voetbalveldjes, skatevoorzieningen en

tafeltennistafels aangelegd. In 2015 zijn er ook jongerenontmoetingsplekken (jop's) gerealiseerd. Al deze plekken zijn vrij toegankelijk, liggen verspreid over Waddinxveen en kunnen door jong en oud gebruikt worden. Een trend bij spelen is het natuurlijk spelen. Waddinxveen doet mee aan Groen doet Goed, een project dat buiten spelen stimuleert. Klimmen, klauteren, glijen, spannende paadjes afspeuren en vies worden draagt ook bij aan bewegen en vitaal blijven. Doelgroep zijn onze jongste inwoners (4 tot 12 jaar). Voor de oudere doelgroepen zijn er verschillende initiatieven die bewegen in de buitenruimte stimuleren. Zo worden er vanuit Antilope en het Anne Frank Centrum beweegactiviteiten aangeboden en kijkt de gemeente samen met gebruikers naar het versterken van groene routes om bewegen in het groen aantrekkelijker te maken.

Gezien het toenemende belang van de openbare ruimte voor sport en bewegen zullen we de verbinding met dit onderwerp in de aanpak met de verenigingen en maatschappelijke partners versterken. Dit kan bijvoorbeeld door de inzet van buurtsportcoaches.

6 Verder invullen vitaal sportbeleid

6.1 Kansrijke verbindingen

Het kan en moet beter, als Waddinxveen een duurzaam en actief voorzieningenaanbod op binnen- en buitensport ook in de toekomst wil behouden. Het sportbeleid bevat een visie op sport en bewegen die gerelateerd is aan brede maatschappelijke doelen. Hierin komen onder meer sportaanbod, sportstimulering, sportvoorzieningen, sportaccommodaties en sportinfrastructuur aan bod komen. Dat betekent dat de huidige wijze van aansturen, zowel financieel als ook organisatorisch kritisch moet worden bekeken en waar nodig aangepast. De lokale situatie en behoeften zijn hierop van invloed en vragen om maatwerk. De strategische agenda formuleert de vervolgstappen die de ambities van het vitaal sportbeleid vertalen naar concrete actie en tastbaar resultaat. Denk hierbij aan een programma van uitvoering en een programma voor accommodatieontwikkeling.

6.2 Uitvoeringsprogramma's

Nadat de gemeenteraad het vitaal sportbeleid als kaderstellende notitie heeft vastgesteld zal de volgende fase uitgewerkt worden. Dit gebeurt in nauwe samenwerking en samenhang met de verenigingen. Daarbij gaat het om het verder concretiseren van de mogelijkheden en verwachtingen. En in hoeverre zij in staat zijn om de gewenste doelen te behalen. De verenigingen hebben daarvoor in gesprekken al eerste aanzetten gegeven. Ze lieten ook weten dat ze soms aanlopen tegen de beperkingen van de bestaande vrijwilligersstructuur en -cultuur. In samenwerking met maatschappelijke partners moet worden nagedacht over slimme oplossingen om tot een structureel ingebed breder aanbod te komen. Hieronder worden de rollen verder geschetst.

6.2.1 Rol gemeente

Op strategisch niveau zal het college van burgemeester & wethouders in haar besluit heldere outputdoelen moeten stellen:

- Vitaal sportbeleid leidt tot vitale sportverenigingen die een breed maatschappelijk doel dienen op open en toegankelijke plekken;
- Duidelijke afspraken en doelen met overige ketenregisseurs op het gebied van zorg, welzijn en ondernemers zijn nodig zijn om deze doelen te halen;
- Vanuit deze afspraken formuleert de gemeente op basis van welke outputcriteria of prikkels zij beleid gaat voeren en evalueren;
- Helder voor verenigingen is op welke wijze zij gefaciliteerd kunnen worden.

Op tactisch niveau faciliteert de gemeente de volgende ontwikkelingen:

- Het creëren van een nieuwe infrastructuur voor een vraaggerichte sturing van sport als katalysator voor verbinding en activiteiten in de hele gemeente, op georganiseerde en informele sport, beweeg en ontmoetingsplekken;
- Het in overleg met de sportverenigingen ontwikkelen van een business case voor een meer dekkend exploitatiemodel voor sportparken en clusters van verenigingen (aanbod punten);
- Het stimuleren en faciliteren van kansrijke pilots (zie bijlage 3 voor voorbeelden van pilots uit het land) en daarmee het creëren van een kweekvijver van maatschappelijk verantwoord ondernemen en inwonerinitiatieven.

De gemeente Waddinxveen kent een (door de jaren heen zo gegroeide) interne versnippering in taken en verantwoordelijkheden. Dit zorgt ervoor dat een optimaliseringslag lastig te maken is en kan ertoe leiden dat een

verzelfstandiging van de sportaccommodaties aan de orde komt. Hierbij zouden beheer en exploitatie naar de verenigingen over kunnen gaan. Op basis van deze beleidsvisie kan de gemeente de volgende ontwikkelingen faciliteren:

- Het creëren van een uitvoeringorganisatie (al dan niet verzelfstandigd) waarbij maximaal vraaggestuurd wordt gefaciliteerd met als doel de benutting en bezetting van sportaccommodaties te verbeteren, dit heeft een relatie met het tarievenstelsel;
- Samenhang en -werking met en financiële prikkels vanuit het sociaal domein, als ‘beloning’ voor de gewenste ontwikkeling om het gewenste doel te behalen;
- Deze prikkels zijn te differentiëren naar een externe organisatie (sportbedrijf), een verenigingsmanager vanuit een brede doelstelling of het verenigingsniveau. Daarbij ontstaat een mix van basisafspraken en additionele mogelijkheden.

De scope van de gemeente verschuift van tactisch-operationeel naar strategisch. Dat betekent dat huidige werkzaamheden worden afgestoten, maar op strategisch niveau een helder programma van eisen wordt bepaald voor een nieuwe interne of externe organisatie (sportbedrijf) die taken gaat vervullen. Het alleen maar schuiven van stenen en beheer is niet meer aan de orde, het gaat om het meedenken binnen een beleidskader en op basis daarvan een passend aanbod doen. Daarnaast ligt de focus van de gemeente op het faciliteren van ontmoeting en het creëren en borgen van verbinding tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en inwoners.

6.2.2 Rol verenigingen

Over het algemeen weten de verenigingen heel goed dat de werkelijkheid aan het veranderen is. Hun ledental staat onder druk, het kader vergrijsst en de exploitatielasten stijgen. Sommige verenigingen spelen in op de

veranderende omstandigheden, bijvoorbeeld door een extra aanbod te creëren voor specifieke doelgroepen.

Het is logisch dat het merendeel van de verenigingen nog aan het begin van deze ontwikkeling staat. De presentatie van Sportservice Zuid-Holland tijdens één van de bijeenkomsten met de verenigingen begon met de vraag ‘bestaat uw vereniging over vijf jaar nog’? Die vraag is zeer reëel. De essentie van de voorlichting ligt in het inzicht krijgen van de eigen doelgroepen, komen tot een realistische meerjarenprognose en -begroting en mede op basis daarvan het ontwikkelen van een marketing en communicatiestrategie om nieuwe activiteiten te ontwikkelen en nieuwe (soorten) leden aan te boren. Daarbij is de doelstelling dat verenigingen, met behoud van eigen kracht en inzet, meewerken aan de ontwikkeling van sportparken van de toekomst. Verenigingen kunnen gebruik maken van het aanbod om een traject te doorlopen om te komen tot een toekomstgericht bedrijfsplan.

Wanneer het doel van de gemeente is om verenigingen zoveel mogelijk te faciliteren zodat zij een actieve bijdrage leveren aan - naast sport als kernactiviteit - sportgerelateerde maatschappelijke doelen, zal de systematiek moeten veranderen. De verenigingen hebben daartoe enkele aanzetten gegeven:

- Maak differentiatie in tarieven mogelijk, op basis van helder geformuleerde afspraken rond beheer en onderhoud enerzijds en maatschappelijke doelen en opbrengsten anderzijds;
- Speel beter in op de behoefte en vragen van verenigingen;
- Creëer samen met de verenigingen een platform waarop ze elkaar kunnen ontmoeten, elkaar kunnen versterken en kansrijke initiatieven kunnen delen.

Een belangrijke voorwaarde van de gemeente kan daarbij zijn dat de verenigingen een meerjarenbedrijfs- en activiteitenplan opstellen dat de basis vormt voor een aanvraag of toekenning.

6.2.3 Rol en bijdrage van maatschappelijke organisaties

De rol van de gemeente ligt op coördinerend niveau op de regierol samen met maatschappelijke partners. Het is voor aanbieders op het gebied van zorg en welzijn én voor bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen omarmen binnen Waddinxveen, van belang dat inwoners actief participeren en weerbaar zijn. Gezamenlijk met sportorganisaties kan worden nagedacht over het aanbieden en organiseren van activiteiten en de wijze waarop dat een structureel karakter zou kunnen krijgen.

6.2.4 Rol eventueel sportbedrijf

In veel gemeenten is er sprake van een administratieve, puur uitvoerende (en soms reactieve) rol. Het is van belang die rol bij een partij te leggen, die vanuit een breder belang opteert en de mogelijkheid heeft een deel van de uitvoeringorganisatie op zich te nemen. Dat betekent dat de focus minder ligt op de uitvoerende taken, maar meer op het definiëren van goede prestatieafspraken. Een mogelijkheid betreft privatisering van bestaande taken binnen de gemeente, op het gebied van onderhoud en beheer van sportaccommodaties en de verhuur ervan. De volgende vraag is wie die afspraken en de daarbij behorende taken uitvoert.

Het uitbesteden van exploitatie buiten de gemeentelijke organisatie kent de volgende hoofdmotieven:

- Exploitatie en verhuur van sportaccommodaties is geen kerntaak van de gemeente en is ook vaak niet transparant georganiseerd;
- De behoefte om beter te kunnen faciliteren, waarbij externe partijen daar dan ook goed op kunnen inspelen;
- De behoefte om de eigen rol anders in te vullen: van regisserend en organiseren naar meer faciliterend en coördinerend.

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Meer efficiëntie in de gemeentelijke aansturing, waarbij er uitvoering is door een gemeentelijke lijnorganisatie of een vorm van interne verzelfstandiging;
- Externe verzelfstandiging, bijvoorbeeld in een sportbedrijf of BV-sport en/of de gemeente sluit aan bij een bestaand sportbedrijf;
- Vormen van privatisering, waarbij de gemeente taken, verantwoordelijkheden en middelen overdraagt aan een sportvereniging.

Het vitaal sportbeleid leidt tot een helder programma van eisen met heldere prestatieafspraken. Daarbij moeten de meest operationele activiteiten, zoals het verhuren van een sportzaal, ingebed zijn in de doelstelling om sport een belangrijke rol te geven in de verbindingen tussen mensen. Zowel in wijken, om te re-integreren en te participeren én voor ouderen om elkaar te kunnen ontmoeten. Daarbij wordt een prestatieafpraak gemaakt op gewenste output, die direct gerelateerd is aan het beleidskader van de gemeente. En die via regelmatige evaluaties wordt getoetst (in hoeverre de beleidsdoelstellingen worden gehaald). De externe partij levert niet alleen ondersteuning op accommodatieniveau, maar ook een bijdrage in het optimaliseren van de benutting en bezetting van accommodaties. En daarmee aan de belangrijkste doelstelling van het vitaal sportbeleid.

Nieuwe arrangementen vragen om ander beheer. Sporters met een beperking of ouderen die elkaar in het zwembad of op het sportpark willen ontmoeten, vragen om een andere benaderingswijze dan alleen maar het verhuren van uren aan bestaande verenigingen. Vanzelfsprekend is die ontwikkeling bij veel verenigingen al in gang gezet. De essentie is dat van behorende organisaties steeds meer een klantgerichte houding wordt verwacht met de volgende kenmerken:

- Van beheerder naar maatschappelijk partner;
- Van aanbieder van ruimte naar aanbieder van sport- en beweegactiviteiten;
- Van sporthalbeheerder of conciërge naar gastheer-/vrouw of begeleider van activiteiten.

6.3 Vervolgstappen

6.3.1 Verder werken met de verenigingen

Er zijn eerste gesprekken gevoerd met de verenigingen, om te onderzoeken welke kansen en knelpunten zij zien, in het kader van de geschetste ontwikkelingen. Daarbij waren ook deels buurtsportcoaches aanwezig en sportservice Zuid-Holland. Verenigingen geven aan actief betrokken te willen zijn bij het verder invullen van het vitaal sportbeleid. Daarbij is het van belang dat alle betrokken partijen vanuit hetzelfde perspectief opereren. Het idee is om rond een beperkt aantal thema's met de verenigingen door te werken. Dat zijn vanuit het vertrekpunt van halen en brengen de volgende:

- Aanbod en samenwerking;
- Financiering en exploitatie;
- Organisatie en beheer (waaronder oprichten Sportraad nieuwe stijl);
- Communicatie en ontmoeting (waaronder opzetten sportcafé Waddinxveen).

Deze bijeenkomsten kunnen, na het vaststellen van het beleidskader de komende maanden worden georganiseerd. Het vitaal sportbeleid geldt dan meer als een noodzakelijk proces dat in samenhang wordt ingezet. Met de opbrengsten van de bijeenkomsten kan tevens invulling worden gegeven aan een plan voor implementatie. Daarbij spelen communicatie en ontmoeting een belangrijke rol, om pilots, good practises en ervaringen breed te delen.

Bijlagen

Bijlage 1 Bronvermelding

Rapportages en tijdschriften:

- Leijen, D., Rutten, T., 2015, *De kanteling binnen het sociale domein*, Hospitality Consultants
- Spaan, H., 2015, *Toolbox De kracht van Sport*, De Vitale sportvereniging
- Arbeek, S., oktober 2015, André de Jeu: *Sport als aanjager voor een vitale samenleving*, in: Schooldomein, nummer 1, p. 8-11
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 23 januari 2015, *Plan van aanpak bewegingsonderwijs*
- Tiessen-Raaphorst, A. (red.), januari 2015, *Rapportage Sport 2014*, Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau
- Sterk, M., september 2014, *Sport beweegt naar werk - Kansen voor arbeidsmarktbeleid*, Ede: NISB
- Kronenburg, J. (red.), februari 2014, *De PLUS van de open club - De maatschappelijk actieve sportvereniging als kansrijk alternatief in zorg, welzijn, onderwijs en arbeidsintegratie*, Ede: NISB
- Gemeente Enschede, 2014, *Vitale Wijkmonitor*
- Sportservice Overijssel en diverse gemeenten, 30 mei 2013, *Projectplan Actief Betrokken Club*
- De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport E.I. Schippers, 19 mei 2011, Beleidsbrief Sport “*Sport en bewegen in Olympisch perspectief*”

Lokale rapporten en stukken:

- Gemeente Waddinxveen, augustus 2013, *WadBeweegt - Projectplan Buurtsportcoaches*
- Gemeente Waddinxveen, oktober 2012, *Visie op maatschappelijke voorzieningen*, Leefstijlonderzoek
- Gemeente Waddinxveen, januari 2012, *Notitie Sporten en bewegen in Waddinxveen*

- Gemeente Waddinxveen, 10 november 2011, *Sportnota gemeente Waddinxveen*
- Gemeente Waddinxveen, 18 mei 2011, *Nota taakstellende bezuiniging sport*
- Gemeente Waddinxveen, november 2009, *Beleidskader voor sport en bewegen*

Internet:

- www.nationaalkompas.nl/gezondheidsdeterminanten/omgeving/milieu/inrichting-leefomgeving/inrichting-leefomgeving-samengevat/, 23 augustus 2015
- www.sportindebuurt.nl/, 23 augustus 2015
- www.cbs.nl, 15 juli 2015
- www.gymsport.nl/sportparticipatie/de-sportvereniging-van-de-toekomst, juli 2015

Werksessies en bijeenkomsten:

- 15 april 2015, interne kick off gemeente
- 11 mei 2015, 2^e interne werksessie gemeente
- 25 juni 2015, 3^e interne werksessie gemeente
- 31 augustus 2015, 1^e interactieve werksessie verenigingen en gemeente
- 14 oktober 2015, 2^e interactieve werksessie verenigingen en gemeente
- 16 november 2015, presentatie aan college van B&W
- 18 november 2015, 3^e interactieve werksessie verenigingen en gemeente

Bijlage 2 Veranderende rol gemeentelijke organisatie

De transformatie naar een vitaal sportbeleid begint bij de gemeente zelf. In het voorbereidende gesprek met verantwoordelijk wethouder Martijn Vroom gaf hij aan dat de verenigingsstructuur van groot belang is om doelen binnen het sociale domein te halen. Een belangrijke voorwaarde is daarbij tevens dat de gemeente actief helpt om die structuur in stand te houden en waar mogelijk te versterken. De rol van de gemeente zou daarbij meer faciliterend moeten zijn. De ambtelijke werksessies hebben het volgende beeld opgeleverd:

Bijlage 3 Succesvolle landelijke pilots

Succesvolle pilots¹²

Maastricht

De gemeente Maastricht heeft enkele jaren geleden het sportparkmanagement geïntroduceerd. De gemeente vormt haar sportparken om tot openbare en multifunctionele kwaliteitsparken. De gemeente concludeerde dat zij met de traditionele wijze van beheer, waarbij de verenigingen zelf zorgdragen voor het gebruikersbeheer, haar doelstelling niet zou behalen. De parken worden bemenst door beheerders, waarvan velen uit regelingen ter bevordering van de werkgelegenheid afkomstig zijn, naast mensen met een beperking. De openingsuren zijn verruimd en de parken zijn beter toegankelijk geworden voor recreanten en groepen ouderen. Ook is de buurtfunctie versterkt.

Utrecht en Zeist

De gemeenten Utrecht en Zeist werken samen met lokale sportclubs in de strijd tegen jeugdwerkloosheid, 'Sportnetwerk(t)'. Het netwerk van de sportclubs in het lokale bedrijfsleven wordt benut om jongeren naar werk te leiden. Verenigingen zoeken in hun netwerk naar werk-, stage- en werkervaringsplekken en dragen bij interesse het contact 'warm' over aan het WerkgeversServicepunt Utrecht-Midden. Verenigingen ontvangen een beloning voor hun inspanningen.

Enschede

In Enschede heeft men Omnisportverenigingen gevormd, meerdere sporten samen in één sportcluster. Er zijn vijf sportclusters gevormd, samengebracht in de Stichting Vitale Sportvereniging, waar 14 sportverenigingen bij horen. De clusters vormen centrale ontmoetingsplekken in de wijk, het is dus een openbare plek. Er is naast sportaanbod voor jong en oud, leden en niet-leden. Er is beweegaanbod aanwezig voor dementerende ouderen georganiseerd door ROC-studenten. Er zijn leerwerkplekken aanwezig in het sportcluster voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Om leden en vrijwilligers van de sportverenigingen betrokken te houden bij zo'n verandering is tijd nodig geweest. Nu zien zij de voordelen van de leerwerkplekken. De accommodaties worden goed onderhouden en verzorgd en geeft de leden en vrijwilligers ruimte om zich te richten op hun passie.

Leeuwarden en Opsterland

Het programma 'Warming Up' bestaat uit vier tot zes weken een strak dagritme voor de deelnemers. De dagen worden gevuld met sport, sollicitatietraining, gezonde voeding, theatersport en andere clinics. Deze onderdelen zijn gericht op het verkrijgen van een reëel zelfbeeld, zelfredzaamheid en bewust nadenken over de toekomst. Sport wordt als metafoor gebruikt, als je iets wilt bereiken, dan moet je daar zelf moeite voor doen.

¹² www.nisb.nl, 7 oktober 2015

